

Aigakēra "Līvli" ulzādamist tygub

"Akateemine Heimoklubi" Helsinki.

Novembōr.

Īnda 10 sant.

Vīdōz aigast.

Mat. 21, L-9.

Ja ku ne Jeruzalem lež-
gōl tuļt, Betfage jūr, Olmag jūs,
Jezus kaimiz kaks oppijidi, ja
rōkandiz nānt pāl: Ligid kyllō,
mis tād jeds um ja tēg lie-
dat yldiņ vizzō sidtōt jemaēzōl
ja varza tam jūs, vāldiņ pās-
tōnd, tuogid nānt min jūr; ja
az mirgi tādōks midagid rōkan-
dōb, kītigid, ku Izandōn um nō-
di vajag ja ta kaimōb yldiņ
nēdi. Aga se sugiz, laz sēg
tāutōt, mis um rōkandtōt leb
profet, kis kītōb: Kītigid Tsion
tydarōn, vāntl, sin kōpig tulab
sin jūr, tezamēli ja istab je-
maēzōl sālgas ja kādam kānda-
jiz varza sālgas. Aga oppijid
lekst ja teit, kui Jezus vol
pand nāntōn. Ne tucit jemaēzōl
ja varza ja pānt ārōnd nānt
pāl ja ta istiz sin pālō. Aga
pāgiņ rouvsti lagtiz rick pāl
ents ārīgi, aga munt radlist
oksti pūsti ja lagtist rick
pāl, Aga rouvz, kis tāmmōn jeds
lekst ja tagān tuļt, ōrist rō-
kandōs: Hoziana David Pūoga!
Kītōt volgō, kis tulab Izand
nims! Hoziana yļizis!

Mel. Ak tu priecīga.

Hoziana, H
Hoziana,
Kītōt ouvōstōt volgō Ta,
Kis tulab ouvōst
Māilmō touvōst;
Riēm set siz, riēm set siz ni lāt-
kub ka!

Hoziana,
Hoziana,
Kītōt ouvōstōt volgō Ta,
Kis tulab imsō,
Izand nimsō? ;
Riēm set siz, riēm se siz ni lāt-
kub ka!

Hoziana,
Hoziana,
Kītōt ouvōstōt volgō Ta,
David Pūoga,
Riasting Pūoga;
Riēm set siz, riēm set siz ni lāt-
kub ka!

Yt tyōstō.

Laz sēgō rādō yt kuoda
nustamiz pierast, yt juod um
sēnd vāla kuorjō rānda kylis
ja Ventspils jālgabōs antiksi,
rādō ja villō, ja siz tīdō
bazar yļ Trikungpāva 1936 aiges-
tōs. Amsi kylis siest ka siz
yt juodmied ja munt abtījid
lābōd listūdōks pālam antiksi.
Yt juod pālab amdi līvliži
vōlda jōvad ja jegayks andō
mingiz antōks siē aza pierast.
Kyl um ama rāndan tyjali sīga,
aga siēgid pierast jegayks laz
kālōn mīdēd, ku ka piskiz an-
tōks ents nimsō andō. Ne pis-
kist tīlkad kubbō tīebōd sūr
kuij ja nāgtōbōd jōvvō tēmist,
tīeds mis nīyāō ni ydōn joud-
sō um.

Nciļz, ku jega aigast
perizis kūsī juod ents ablis-
tōks lāb ytlist jūrō kyzzōm
aigast ytlist maksō. Juod pā-
lab amdi līvliži ja ytliži
aigstiz vāntlō jara maksō ents
aigast maks, ku ka ni tam
jūrō rā kuzziži vel ab volks
joudōn. Jegayks ju iz vōiks
vāggō jōvist sammō estō ja rā
vīdō ents kyla vastōvōtajiz
jūr ja sādō ytliž tād.

Suomōd keratōbōd, ku sāl
līvlist sugud ents kuhis at
nopannōd ūd pāl ju kierdi tez
kuorjō rādō, missōks abtō līv-
list kuoda nustamist ja mūdi
kiel ja kultur tyggimist.

Līmō ka iz siz ni jāl-
gal, ku sāmō kutstōt tyō jūrō
yt juod pūolst.

Yt juod.

Jemiņ uskō ja tyōdō
rov pierast.

Juba setmiņ kōrd, kyl rō-
kis, kyl ka kēris, tāddōn um
andtōt rōy; volgid līvlist, pi-
dagid ents kiel pyvaks. Ydōn
tuozōn se um juba igabizōks
īend, aga um ka selļiži, kien se
kilub kūoris kui knās muzik.
Um ka mūnda, kis sīeda kūlōs
set vīrgōb ja tūndōb, ku ta um
abōigist tīend, ents jemakīeldō
ja ents rovō unōs. Siēpierast

ma ka vel tãb kītõ: volgid
amas ents jalamizõs, ents mõt-
kis, ents tyõsõ, līvlist ja set
līvlist; rõkandigid ents aimsõ
set ents kiældõ, siestõ ku jel-
sõm ja jomakēl um ama tõvrõm
vīla, mis vanbist at ents ta-
gantullidõn jettõnd. Tõg, kien se
ama um mielpierrõ, algid vazzõ-
gid jara sieda kītõs ents sõb-
radõn, tuntõbõdõn, ka võrõdõn. A-
ga yļ ama opatõgid ents läpsi
tulist ents rouv armastijistõks.

Līb tãd vailõ munda, kien
usk ents rouv pãl līb kaddõn
ja kītõb, ku selļi rov ja līvõ-
kiel armastimi ja yllõpidami um
tykkiz tultõvaz - ab õo ju vãrts
tyggõ sieda, mis um yrgõn ym-
mar ailõ; mäd rov um piski,
mäd kēļ, um pilktõt, kas selļi
võib ka vel pīlõ. Aga panmõ
tãdõl, ku piskiz rovõn ka um
õigõz jellõ. Letlist loultiji
Rainis kītõb tuota tãuzi sõndi:
"Mõg līmõ nei sũrd, kui sũr um
mäd tãmi." Nãnt sõnad mõg või-
mõ kītõ, tãtõs līvõ rov pãlõ:
mõg jalam, az set mõg tãmõ.

(Mõg ab tãm sũrõks kezzõ, set
piddõ siē, mis maddõn um). Tã-
mizõn usks um sũr joud. Siēkõks,
kui Kristus kītõb, võib mägud
nustõ ydst kũozõst tuoizõ. Yļ
siē ka maddõn ab õo kartamõst,
ku mäd kēļ um pilktõt. Ab lã
unnõ, ku yļ tuoiz nãgrõb set
se, kienstõ entsõst mittõ midag-
gist ab õo. Jegayks um kũlõn
nĩzõ yļ kuõlm puõigõ, kiensti
yks um jãmp. Tãnda tãm kovald
velid nãgrõbõd ja pilkõbõd, aga
perizõks ta nãgtõb volmõ kova-
lim ab ku ne. Algõm kītõm, ku
mäd kēļ um kõlbzim ab ku munt
ta um. Ku mäd kēļ, mäd rov,
mäd rov vīla um midegõst vãrtli,
nãgtõb se, ku ne emad at mãil-
mas sũrõ õuvõ nustõt. Mäd kītõb
sõnad, tabandõkst, nĩzõd ja rov
lõlõd at ulzõ andtõt ab set
suomõ ja eesti kielsõ yd (suom-
list ja eestlist at nãnt kubbõ
kuorrõnd), aga ka saksa, englis
ja mõi kēlis ne at tuntõb.
Vel kõrd ma kītõb, se nãgtõb,
ku mäd kiēlõn ja rovõn mãilmas
um sũr tãntõks. Siēpierast mõg
tiēksmõ sũrdõ pattõ, kãtõs ents
kiældõ, mis um ama rov jeng
ja joud. Siestõ opatõm piddõ
armõks ja pyvaks ama ezmõks
ents kiældõ amadõn, kis sieda
vel ab sãt aru ja ama jemip
ents tagantullidõn.

Mõg ab sõitam sieda sũr-
dõ tyõdõ jegayks izkiz tiēdõ.
Sieda um tiēmõst amadõn ydskubs.

Mityks kiv, mityks gruma ab
tuõd mäd vailõ velda, set siz
mõg pãgin midegõst sõitam. Sie-
da um knassõ ents loulsõ rãn-
dakiel loultiji kītõn: "Siēpierast
sa yd ab õo līvli, ku sa kũ-
võ viedad, tuoista kũlõ ku ab
tã, jegas kũozõs viggõ liēdad".
Maddõn um yt, kien um jõva
tãmi tyõdõ tiēdõ, aga sõitab
midegõst set siz, az mõg yd-
mielistiz tãmmõn andam ka ents
puõlstõ abbõ. Miks yt aigast
tãudkubud at tyjad? Set siestõ,
ku mõg õomõ raz maggõm iēnõd.
Juba set aigastõ ytõn um vãggõ
jõva mõtkõz nustõ rovkuoda, mis
volks pyvamõks ama rãndan. Aga
ytõn pũtõb rãdõ siē ylzõ nus-
tõb. Mõg vodlõm abbõ set munt
kãdst, aga iz piga ab kãlõm
midegist tiēdõ. Kas mingi um
ka sieda mõtlõn tagan, kui pã-
gin volksmõ sõitõnd mõg iz
tiēdõ, az jegayks volks jega
aigast andatõn ents yd pãva
pãlka ytõn kuoda nustõb pierast?
Sieda vītõ mõg volksmõ tuõn-
tidi kubbõ tuõnõd. Kis um mõt-
lõn tagan, kui jennõ volks tiē-
dõt, az jegayks set pãr pãv-
di aigastõs ama ybuzõks, või
izyd volks ilm rãtõ tyõ jũrõ
lãnd? Siēkõks volks 5 selļist
rovkuodã pierast material jũ-
rõ tuõdõt ja ka ylzõ nustõt.
Kas mingi um pand tãdõl, min-
gi tyõ um tiēdõt, tiēdsõ mäd
valst jũodijiz Dr. K. Ulmanis
"sõbraliz kutsimiz" pierrõ? Um
kubbõ kuõrdõt sadip tuõntip
latõ rãdõ ja sadip tuõntip
rãntidi. Võtã siē nãgtõksõks,
siz nãmõ, ku mõg ka võimõ pã-
gin midegõst tiēdõ, pandõsõ kub-
bõ jegayks set raz ents jouds-
tõ ja vīlast. Ab lã mõtlõ, mis
minnõn siestõ līb. Kovald rouzz
ab mõtlõt set yļ ents jõvam
yd, aga ka yļ amakouřiz jõvam,
yļ ents rov jõvam. Mityks ab
iē siestõ joutõmõks, az tã yd
või pãr latõ ja pãr pãyvõ
tyõdõ aigastõs andãb ents rov
pierast. Kus set kõrd abtãrpa-
listiz kõlbatõs abõo lãnd min-
gi lat ja ädsmingi pãva jara,
aga õigist kõlbatõs nēsti volks
sand azzõ.

Līvlist, tiēmõ mõg amãd
nei ja andatõm jegayks ents
rov yllõ pidamiz pierast sieda,
mis jegayks võimõ ja kuj jẽn-
nõ võimõ. Siēkõks līmõ iēnõd
rikkõmõks siē jõva tundimizõks,
ku ma ka um siē või mõi aza
jũs midegõst tiēnd.

Uskõm jemip ents tyõn, siz
sõitam ka sieda ylzõ tyggõ, mis um

yrģõn arabõ, siz līb ka mād
ents, mād rov ja vālst jelami
pāgin parim.

Kougi.

Vestatõks "M" kēran
perizõs Līvli N-rõs.
P Perizõs Līvli N-rõs vol
pitkā M kēra, mis vol mōtlõ-
tõt vastõ kēraks min kēran
Līvli Nr.4. Sīepierast ma ni
vel tab rōkandõ yļ nānt kyz-
zimist.

Ku ma ents kēras kītiz
jegayd līvli ents vigaks sie-
da, ku ne āb lāt līvli kub-
bōlēmist pāl, nei M kītõb ku
sīes azas at sylvist kutsijid-
Līvõd Yt. Kutsijid at āndajid
tullijidõn neijen ku maksab
tūlda. Mis immõ, ku rov āb pap-
ni miksmõks kutsimist?

Vaptlõm rāz ju lōzģõl
sieda azzõ, kui siz se õigist
um.

Se kītimi "āb maksa",
või tez "mingi jōvam minnõn
sīest ja sīest um," um līv-
list vail vāggõ tuntõb jegas
azas. Āb kül ābyt ērastiz līv-
list sūstõ sellizi sōndi: "Min-
gi jōvam minnõn sīest, ku ma
uob līvli, ku ma rōkandõb lī-
võd kiēldõ, ku ma opatõb sie-
da lapstõn; mingi jōvam minnõn,
ku ma uob Līvõd Yt ytli? Āb
maksa lādõ yt kub pāl, āb
maksa kaimõ lapsta emint pier-
rõ talspyvdī līvõd kiēldõ opa-
põm, ku juba talspyvad antõkst,
attõ sādõt, āb maksa ka lī-
võd kiēl Jumalsõnnõ lādõ kül-
dõm." - Nei ni M miēl pierrõ
za līvliõn āb uo maksõn Jāp-
õdõn ja ka mūkõrd lādõ kül-
dõm līvõkiēl lōlidi, deklama-
tsijidi j.n.k.

Vāggõ imlist at M mōt-
kõd Jānpāvad vertuzõst.

Līvli Nr.2. M kēratõb
yļ Jānpāvad nei: "Armzistiz ki-
liz tegiz tāmõdõn rāndakēļ, kyl
lōlis, kyl deklamatsijis, kyl ka
ents vail rōkandõs. Jāpõdõg py-
vad volt tiēnd tegiz Līvõd Yt
ja kierdist Liēlirbe kyla lō-
lajid tuoit mādõn rīemõ lō-
lõdõks ja deklamatsijidõks, yļ
ama sydāmõst tiēnnõm." Knassõ
ja õigist kītõt. Sīepierast āb
sā aru mikspierast M ents pe-
rizõs kēras kēratõb tuoistiz,
ku āb uo maksõn lādõ, Ma ni
sītsõ āb tā lādõ votsõm vig-
gõ, miks M um nei kēratõn,
aga min miēl pierast maksūz
kyl jegayd līvliõn volda sāl,
ama veitõ tara tagan, az iz
võrk sizzõl lēmiz maks maksõ.

Ne lōlõd ja deklamatsijid
āb uot līvliõn ābyt nei tun-
tõbõd, kui M mōtlõb. Veitõ, veitõ
vel līvliõn tuntõbõd ja muos-
tabõd līvõkiēl lōlidi. Sūrim ja-
gu nēsti lōlist at sellist, ku
nēdi lāks jegayd līvli sydāmõ
kēratõ ja õigi līvli vōiks nē-
di loulõ jaga pāva ja siz ne
ka āb saks iedõ līvliõn va-
naks.

M kaibõb, ku līvõkiēl lō-
lõd volli vanaks iēnõd, ja vol-
li vajag ūzi.

No, miks āb, lōlõd at jō-
va āza; aga mis se ābytõb, ku
nēdi kēratõb papīer pāl āb
tiēd kujjen, ku nēdi āb sā
rovvõn sydām jūr. Või M miēl
pierrõ at jōva vanad sellist
lōlõd, kui "Rāndakēļ min jema-
kēļ, Līvli ma uob, Plaga loul,"
ja pāgin munt? Või nēdi āb
lāks loulõ jaga pāva, nei ku
ne iēkstõ jegayd līvli sydā-
mõ? Min miēl pierast ne kyl
āb uot vanad, laz ne ka at
kūldõt. - Nā, um kyl tuoz, az
tuoistiz vaptlõb, siz ne at
kyl vanad. Sūr jagu līvliõn,
nēdi lōlidi loulõs, pietabõd
entsta ja ents kiēldõ. Kujjen
um tāmpõ emiņ līvliõn, kis vōi-
bõd sydāmõst loulõ: "Rāndakēļ
min jemakēļ, pyva minnõn um sin
õļ," vōi: "Līvli ma uob" loulõ,
või Plaga loulõ. Ne attõ lō-
lõd, mis õigiz līvliõn āb sā
iedõ kunaid vanaks. Aga sūr
jagu līvliõn ne at set ty-
jad lōlõd ja tyjad sōnad. -
Viga volli ka se, ku sel-
list kubbõ lēmiz at nei õ-
rald. - Az ni līvliõn āb vōrkõt
kõrd vōi kaks kõrd yļ aigast
kubbõ tūlda ja mingiz santim
andõ, kui siz vōib mōtlõ ku
ne tulkstõ kym kõrd?

Līvõd Yt volli vajmlis
tyõs veitõ progressõn. -

Min miēl pierrõ yt um
tiēnd tyõdõ ja lānd jeddõpēn
neijen, kujjen tāmõn um vond
sīe pāl vōimi. Az ka tām tyõ
āb uo lānd jeddõpēn neijen
kuj sīeda yks ja tuoi tāks,
siz se āb uo yd yt, vōi yļ
jūod viga, aga kyl amad līv-
list viga. Munt kulturellõs
ytõd, kis at selliz iz vol-
miz sizal, kui līvõd yt, āb
uot ābyt emint jeddõpēn lī-
nõd; sīeda nāmõ juba mād ents
rāndas. Ydkõrdali līvli āb iē-
ji mittõ puol sōnaks at nīl-
tõ, āb tieutõ, mis yt jūod
murtõb ja nõvtõb yļ līvliõn
rov. -

Ku ni se volks, sā āb
uo tuoz, sīepierast, ku pigata-
ga jegas Līvli N-rõs yļ vond

kēra yļ yt työ. Aga tuoi kyz-
zimi um kyl se kujjen um ne-
di līvlizi, kis tēbōd mided
tieutō yļ yt työ ja kujjen
um nōdi, kis Līvlistō luggō-
bōd. Ja vōi um ka mingiz kōrd
mingi tund ents kyla yt juod
mie jūr ja puol sōnaks kyz-
zōn mided yļ yt työ? Kyl vei-
tō. Pa Aga vōi siz yt juodmie-
dōn volks lēmōst kārāndōst kār-
rāndō ja sēltamōst mis um nōv-
tōt juodkubs? Se kyl ju volks
jōvist, aga sieda mityks āb
vōi juodstō kyzzō, āb ka se
um tam tīemi.

Līvōd yt murtiji set yļ
kuoda nustamiz ja ābyt āb
murtiji yļ ūd testament ulzō
āndamist, yļ vaimlist loulrān-
tōd, luggōbrantōd ja munt rān-
tōd ulzādamiz.

Sieda kyl volks ama vei-
tō M-ōn sāmōst aru, ku nōvti-
mi ja murtimi sellis āzas mi-
ded āb ābt. Se um ama jembit
rā kyzzimi. Az ytōn volks rā-
dō, siz volkst ka juba ulz-
andtōt sellist rāntōd. Sīepie-
rast Līvōd ytōn um jetamōst
kylgō tykkiž murtimiz ja nōv-
timiz yļ sellist āzad, mis
kyzzōtōd rādō. Ja jegayks līv-
li tīeks kyl parimstiz ku
pidaks ents sūdō vizzō ja
uigōks entsta, ku tulab yt rā
kyzzimi jeddō, āb sug kyzzō
miks yt āb ūo tiend sieda ja
sieda. Laz set jegayks līvli
mādlōg, kujjen ta um ytōn,
vōi yļ ama līvōd āza jōvaks
rādō andōn, kyl siz nāb kuj
veitō se um. Sūrim jagu līv-
lizi āb ūot vōrkōnd maksō āb.
Yt se piškiz ytliž maks, mis
volks jegayd līvlist ouv āza!
Ja ku yt tīeb mingiz kubbō
lēmiz piškiz maks pierast, laz
mingi santim tulgō yt kassō,
siz ka līvlist līedabōd, ku
sāl āb maksa lādō, ja nei yt
sāb yastyd jūrō maksō. Kus
siz ni yt vōtaq sieda rādō
tykkiz sīepierast, mis M mīel
pierrō ytōn volks murtōmōst?
Andō mityks āb tā ja vōttō
kyl!

Rovkuoda kyzzimi um tež
iz kyzzimi, ja sīestō āb vōi
ni paldip sīdsō rōkandō, se
tulks vāggō pitkaks.

Um tuoz, ku Līvōd yt um
kulturelli yt, kīen um murtō-
mōst yļ vaimliz puol ama jem-
bit.

Min mīel pierrō sieda
ta um ka tīend neijen ja nei,
kuj se um vond vōidōb. Kas
āb ūo juca jembit ku kym
aigastōd yt kubbō lēmizis ja

mūsō kūtōt:" Rāndalist rōkan-
dōgid rāndakiēldō, opatōgid sie-
da ka ents lāpstōn, kaimigid
lāpsi ka skūolsō rāndakiēldō
oppōm! Kas āb ūo kādōt sādō
loulkuoridi kubbō, kas āb ūo
kādōt tīedō kubbō lēmizi, kus
um rōkandtōt ja louldōt rān-
dakiēlsō? Aga kas munt līvlist
at ents puolst tunnōd ytōn
vastō. Jegayks iz tīedab, kui
veitō ta um tīend, vōi āb ūo
mided tīend.

Yt um kyl tānd ja tīend
nei, kuj tāmmōn um vond vōi-
mi; aga selli työ, kui rāntōd
ulzō āndami āb ūo vond yt
vōimizōs ja sīepierast um ka
tyja rōk kyzzō miks yt āb
ūo sieda murtōn ja sieda tīend,
yļ sellist āzad at ka
sīepierast murtōnd mād sūrd
sugud ja munt, kīen sīe pāl
um vond vōimi.

Se ka volli set Līvōd
Yt viga ku rouvz āb lōjid
Jumalsōnnō kuldōm ents kiels,
sīepierast ku yt āb volli
nōvtōn yļ ūd testaments ulzō
āndamist.- (Jatk jeddōpēdi)
Edgar Vaalgamaa.

Sampo laplist puoiški.

(3.jatk.)

"No, no, lougō, lougō!" Rōkan-
diz suž, sīepierast ku Raste-
kainen ymmarkouts amad lūomōd
mūostebōd rōkandō. "Kis sa selli
ūod, piški puois, ku sa tās
pids lum puontiksi brejud?"

"Min nim um Sampo Lapli".
kītiz puois." Aga kis sa selli
ūod?"

"Mina um māgkōnig sudud
yļim", vastatiz mōtsa lūomōz.
"Ja ūob juoksōn māgst māggōl,
laz kutsōg kubbō ama tam rov
sūrd pāva pyvad pāl. Neiku mād-
dōn um kūoḡin yks riek jāl-
gad all, siz ista minnōn sāl-
gō; sād ratsōl ylzō māg pāl."

Sampo iz mōtl jennō yļ
āza tagan, grōbiz sud karrizō
sālgō, ja leks siz ratsōl kie-
dō yļ kiv māgud ja tōvitōd.

"Mis pyvad ne at- ne pā-
va pyvad?" Yrgiz sampo kyzzō.

"Kas sa ād tīeda?" Imliz
suž. "Ku tās laplist māl ama
tāla um vond pimdi ja pāva
tegiž ezmiz kōrd kārḡōb touvō
ajgas, siz mēg pidam pāva pyvō
(Jatk jeddōpēdi).

Ulzāndaji: M. Stalte.
Tuoimiji: K. Stalte.
Adtes: Mazirbe. Latvija.